

4. D Y S K U S J E – K O R E S P O N D E N C J A

Pamiętnik Literacki CIX, 2018, z. 1, PL ISSN 0031-0514

DOI:10.18318/pl.2018.1.17

OŚWIADCZENIE

My, niżej podpisani, stanowczo protestujemy przeciwko tezom dra hab. prof. UKW Macieja Glogera, zamieszczonym we wstępie do tomu *Między pozytywizmem i nacjonalizmem. Przemiany kultury polskiej w latach 1886–1918*. W roku 2016 wszyscy troje wzięliśmy udział w konferencji w Sopocie, zatytułowanej tak, jak przywołana książka, licząc na *stricte* naukowy, obiektywny kształt zarówno obrad, jak i późniejszej publikacji. Jak jednak wynika z przedmowy do książki, zamiar organizatora był wyraźnie podporządkowany celom ideologicznym. Maciej Gloger pisze tam m.in. o liberalnych, co w tym przypadku oznacza: niewłaściwych, poglądach badaczy pozytywizmu, wpływających na stereotypowy ogląd relacji między „pozytywizmem” oraz „nacjonalizmem”, a także o „ewolucji ideowej pozytywistów ku narodowej demokracji i nowoczesnej świadomości narodowej”. Wspomina również o „antypolskiej działalności organizacji i elit żydowskich” w okresie pierwszej wojny światowej, co wydaje się nam niezdrowym poszukiwaniem sensacji w zakresie tematu rzetelnie opracowanego przez historyków, kulturoznawców i polonistów oraz co dowodzi niewielkiej znajomości faktów historycznych. Konstruuując tak ukierunkowany ideologicznie wstęp, redaktor publikacji wpisał nas, autorów tekstów tam zamieszczonych, w ramy określonego projektu światopoglądowego. Użyte w przedmowie Glogera kwantyfikatory zacieraają złożoność obrazu i sugerują bezpośredni akces wszystkich pozytywistów do endecji, manifestacyjną antypolskość wpływowych osób pochodzenia żydowskiego w ogóle czy nieuzasadnione uprzedzenia współczesnych historyków literatury do problematyki polskiego ruchu narodowego z początków jego istnienia.

Nasza niezgoda jest, przede wszystkim, głosem skierowanym przeciwko upolitycznieniu nauki, dotyczy badań prowadzonych pod dyktando ideologiczne, a tym samym wiążących się z dość prostym, jakże powszechnym np. w czasach socrealizmu, podziałem na badania „ślusne” i „niesłusne” pod względem politycznym.

Magdalena Piekara

Uniwersytet Śląski, Katowice

Wacław Forajter

Uniwersytet Śląski, Katowice

Bartłomiej Szleszyński

Instytut Badań Literackich PAN, Warszawa